

คุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย
Audit Quality of Certified Public Accountants in Thailand

ศิรินทร์รัฐ เพ็ชรแสน
สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้รับผิดชอบบทความ

Sirinrat Petsen

E-mail : 6214155566@rmail.ru.ac.th

Faculty of Business Administration Program in Accounting Ramkhamhaeng University

Corresponding author

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 389 คนโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต IES 2 ความรู้ความสามารถทางเทคนิค ด้านความรู้ทางบัญชีและการเงิน IES 3 ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะด้านปัญญา ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะด้านการจัดการบุคคลและการจัดการองค์กร และ IES 4 ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ ด้านความซื่อสัตย์ มีผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

คำสำคัญ : สมรรถนะของผู้สอบบัญชี; คุณภาพการสอบบัญชี

Abstract

This study aimed to study 1) Audit quality of certified public accountants in Thailand 2) study competency of certified public accounts affecting audit quality of certified public accounts in Thailand. The sample group consisted of 389 cases of certified public accountants in Thailand. The questionnaire was applied for compiling data. The statistics employed for analysis included frequency, percentage, mean and standard deviation. The multiple regression analysis was used for hypothesis test.

The hypothesis test results proved that the International Education Standard 2, Technical Competence comprising accounting and financial competence; the International Education Standard 3, Professional Skills comprising intellectual skills, interpersonal relationship and communication skills and human resources management and corporate management skills; and the International Education Standard 4, Professional Values, Ethics, and Attitudes comprising, honesty affecting audit quality of certified public accountant in Thailand.

Keywords : competency of certified public accounts; Audit quality

บทนำ

ในปัจจุบันมีการแข่งขันในเชิงธุรกิจและประกอบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้นักธุรกิจไม่กล้าลงทุนการมีข้อมูลข่าวสารประกอบการตัดสินใจลงทุนทำให้นักธุรกิจมีความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น ข้อมูลลงการเงินที่มีคุณภาพได้มาจากการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ตรวจสอบตามหลักการของมาตรฐานการสอบบัญชีรับรองทั่วไป ทั้งนี้การเงินต้องมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้งบการเงินเพื่อนำข้อมูลในงบการเงินเพื่อนำข้อมูลในงบการเงินไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุน

ประเทศไทยได้ปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการบัญชีไทยให้เทียบเท่ามาตรฐานการบัญชีสากลโดยสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลนักวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจึงต้องทำความเข้าใจในมาตรฐานการบัญชี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะทางวิชาชีพและ ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตภายใต้มาตรฐานสากลที่มีผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของประเทศไทยจะต้องมีการพัฒนาและปรับตัวไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะทางวิชาชีพ หรือ ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ ให้มีคุณภาพในการสอบบัญชีและพัฒนาศักยภาพเพิ่มโอกาสในการแข่งขันกับต่างประเทศ รวมทั้งการรักษาและปกป้องผลประโยชน์ที่พึงจะได้รับ

ตลอดจนการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพการบัญชีของไทย ซึ่งในการดำเนินงานมีแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นสากล เพื่อมุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานของวิชาชีพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ขอบเขตของงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้การศึกษาคูณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย 13,888 คน ข้อมูล ณ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565 (สภาวิชาชีพบัญชี พระบรมราชูปถัมภ์)

ขนาดและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย มีจำนวน 13,888 คน ข้อมูล ณ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565 ให้ตอบแบบสอบถามจำนวน 389 คน จากสูตรทำโรยามาเน่ (Yamane 1973)

การวิจัยครั้งนี้จะใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ตัวแปรอิสระ

สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ประกอบด้วย IES 2 ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค ได้แก่ ความรู้ทางบัญชีและการเงิน ความรู้ทางองค์กรและธุรกิจ ความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ IES 3 ทักษะทางวิชาชีพ ได้แก่ ทักษะทางด้านปัญญา ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะด้านการจัดการบุคคลและด้านการจัดการองค์กร IES 4 ค่านิยมจรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต การรักษาความลับ และความรับผิดชอบ

ตัวแปรตาม

คุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย ความถูกต้อง ความเที่ยงธรรม ความชัดเจน ความกะทัดรัด ความสร้างสรรค์ ความสมบูรณ์ และความทันกาล

ขอบเขตระยะเวลา การดำเนินการศึกษาวิจัยเริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ ถึง เมษายน พ.ศ. 2565

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งผู้สอบบัญชีสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงให้เกิดคุณภาพในการตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. เพื่อทราบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งผู้สอบบัญชีสามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพ และความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชีแห่งประเทศไทย

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้สอบบัญชี

สภาวิชาชีพ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ,2561 (อ้างอิงในฉันทฎฎณิชา คล้ายแก้ว,2562) กล่าวว่า มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศฉบับที่ 2 ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศฉบับนี้ กำหนดผลการเรียนรู้ด้าน ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิคเป็นความสามารถที่จะประยุกต์ความรู้ทางวิชาชีพในการปฏิบัติงานมาตรฐานที่กำหนดไว้ ได้แก่ การบัญชีการเงินและการรายงานทางการเงิน การบัญชีบริหาร การเงินและการบริหารการเงิน การภาษีอากร การสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น การกำกับดูแล การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน กฎหมายและข้อบังคับทางธุรกิจ เทคโนโลยีสารสนเทศ สภาพแวดล้อมทางธุรกิจและองค์กร เศรษฐศาสตร์ กลยุทธ์ธุรกิจและการจัดการ

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2561) (อ้างอิงในฉันทฎฎณิชา คล้ายแก้ว ,2562) กล่าวว่า มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศฉบับที่ 3 ทักษะทางวิชาชีพ มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางวิชาชีพที่ผู้มุ่งมั่นประกอบวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องพัฒนาและแสดงให้เห็นก่อนที่จะสิ้นสุดการพัฒนาทางวิชาชีพพระยะเริ่มแรก เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีได้แก่ ทักษะด้านปัญญา ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเอง ทักษะการจัดการองค์กร

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2561) (อ้างอิงในฉันทฎฎณิชา รศมีจาตุรงค์ ,2563) ข้อบังคับสภาวิชาชีพ ว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2561 มีการกำหนดหลักการพื้นฐานของจรรยาบรรณ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระ ความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ และรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงานการรักษาความลับ พฤติกรรมทางวิชาชีพ ความโปร่งใส

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี

กิตติคม จินเจริญ (2560) ได้ให้ความหมายว่า คุณภาพการสอบบัญชี (Audit Quality) หมายถึง การรายงานผลการดำเนินงานที่แสดงไว้ในรายงานทางการเงินในลักษณะของการเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าต่อผู้ใช้รายงานทางการเงินโดยปราศจากข้อผิดพลาด ซึ่งสามารถวัดคุณภาพได้จากรายงานการสอบบัญชีที่มีคุณลักษณะเชิงคุณภาพที่ดีซึ่งประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล

ฉันทฎฎณิชา คล้ายแก้ว (2562) ได้ให้ความหมายว่า ลักษณะคุณภาพการสอบบัญชีวัดได้จากรายงานการสอบบัญชี ลักษณะความถูกต้อง (Accuracy) ไม่เกิดข้อผิดพลาด บิดเบือนข้อมูลและเป็นไปตามความเที่ยงธรรม (Objectiveness)ความถูกต้องตามควร (Fair) ไม่ลำเอียงทั้งจากทัศนคติและการ ประเมินที่เป็นกลาง ความชัดเจน (Clearness) ความสามารถในการสื่อความหมายเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในรายงานการสอบ

ความกะทัดรัด (Conciseness) การสื่อสารตรงประเด็นไม่อ้อม ความ สร้างสรรค์ (Creation) การสรรหาวิธีการสื่อสารที่ช่วยและจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานและยังคงมีการปรับปรุงในสิ่งที่ควรพัฒนา ความสมบูรณ์ (Completion) การเสนอรายงานที่ครบถ้วนสมบูรณ์ไม่ขาดข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญ ความทันกาล (Timeliness) การเสนอรายงานต้องกระทำภายในเวลาที่ตี มีความเหมาะสมให้ผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสแก้ไขและสามารถเพิ่มคุณภาพการสอบ

แนวคิดเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

อภิชา เปี้ยทอง (2562) กล่าวว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หมายถึง ผู้ที่ขึ้นทะเบียนและได้รับอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากสภาวิชาชีพ ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 สามารถตรวจสอบและรับรองบัญชีบริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร

สุรีย์พร เพชุนทด (2563) กล่าวว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA: Certified Public Accountant) หมายถึง ผู้ที่ขึ้นทะเบียน และได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากสภาวิชาชีพ ทำหน้าที่ตรวจสอบบัญชี และแสดงความเห็น ไว้ในรายงานการสอบบัญชี โดยมีอำนาจสามารถตรวจสอบ และรับรองงบการเงินของบริษัท หรือห้างหุ้นส่วน นิติบุคคลตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร

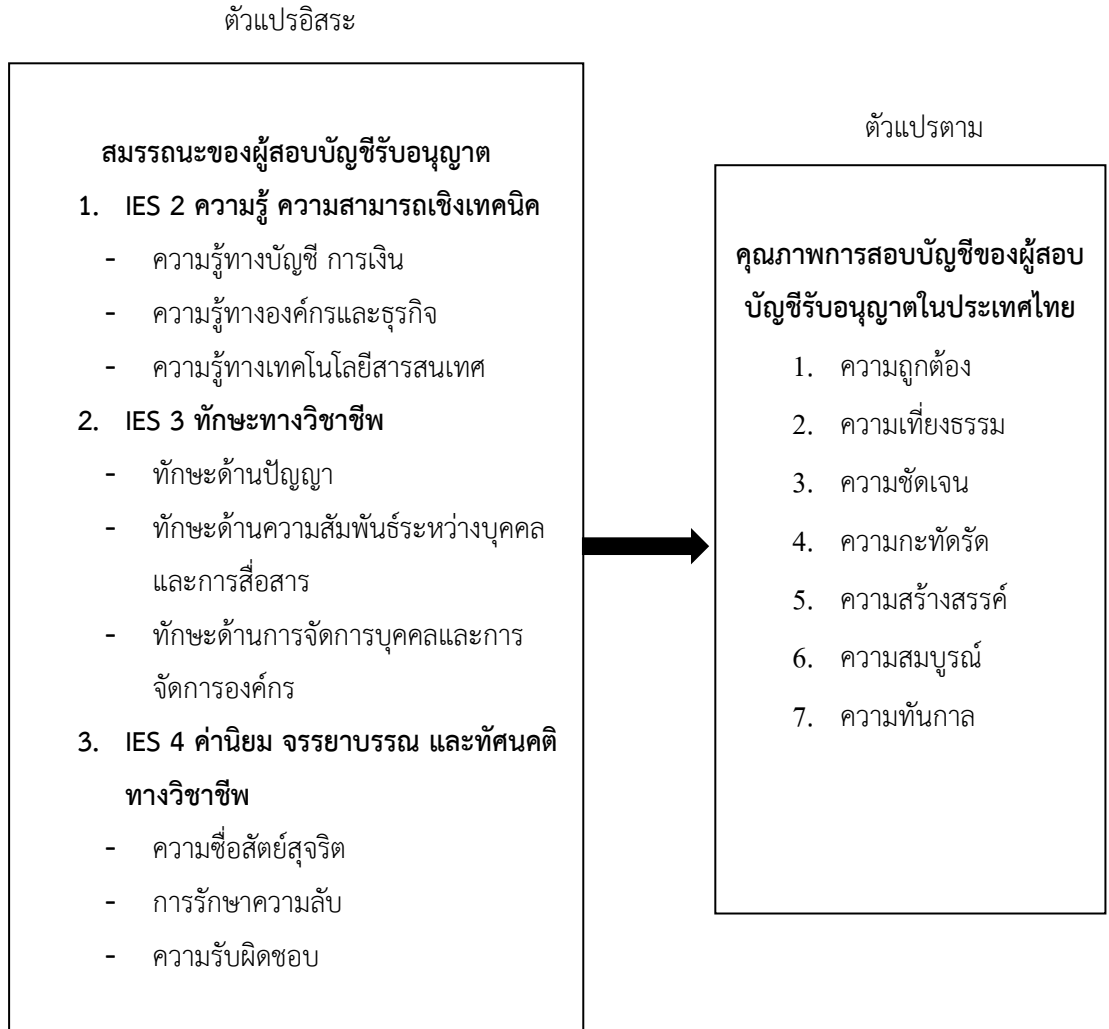
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลัดดาวัลย์ ยอดบัว และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ์ (2560) ได้ศึกษาความเป็นมืออาชีพของผู้สอบบัญชีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชี พบว่า พบว่าความเป็นมืออาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ของสำนักงานบัญชีเป็นผลสะท้อนให้เห็นว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สามารถปฏิบัติงานตรวจสอบความถูกต้องในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ การรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี การปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม เที่ยงธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเป็นอิสระ ตามมาตรฐานวิชาชีพคำนึงถึงจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางให้สำนักงานสอบบัญชี นำไปพัฒนาคุณภาพสู่มาตรฐานสากล

วณิชมา ผาอำนาจ (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีวิชาชีพในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าความซื่อสัตย์ในวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่ความมีธรรม การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ การรักษาความลับ ส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีวิชาชีพ

นาถพล ลอยลิป (2561) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณและความรับผิดชอบในวิชาชีพบัญชีกับคุณภาพงานสอบบัญชีตามเกณฑ์สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พบว่าจรรยาบรรณด้านความโปร่งใส ความเที่ยงธรรม ความรู้ความสามารถ และมาตรฐานการปฏิบัติงานมีผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพงานสอบบัญชีตามเกณฑ์ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และจรรยาบรรณด้านความเป็นอิสระ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ไม่มีผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพงานสอบบัญชีตามเกณฑ์ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องคุณภาพการสอบบัญชีของ

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการเกี่ยวกับระเบียบวิจัยเป็นการกล่าวถึงขั้นตอนของการศึกษาวิจัย เรื่อง คุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ทางการวิจัยเพื่อการศึกษาคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย และเพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบไม่

ทดลอง (Non-Experimental Design) เป็นการเก็บข้อมูลในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเพียงครั้งเดียวโดยใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 13,888 คน ข้อมูล ณ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2565 (สภาวิชาชีพบัญชี พระบรมราชูปถัมภ์) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้กำหนดขนาด ตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane การเลือกตัวอย่างสำหรับงานศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดการเลือกตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยโดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานด้านการตรวจสอบบัญชี จำนวนพนักงานที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชี มีจำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ประกอบด้วย IES 2 ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค ได้แก่ ความรู้ทางบัญชีและการเงิน ความรู้ทางองค์กรและธุรกิจ ความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ IES 3 ทักษะทางวิชาชีพ ได้แก่ ทักษะด้านปัญญา ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะด้านการจัดการบุคคลและการจัดการองค์กร IES 4 ค่านิยมจรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต การรักษาความลับ ความรับผิดชอบ มีจำนวน 28 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ประกอบด้วย ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ ด้านความทันกาล มีจำนวน 21 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นข้อคำถามปลายเปิดที่เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีซึ่งทำให้การดำเนินงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต่อใช้บริการดีขึ้น ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีจำนวน 3 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

1.1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายระดับ ของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานด้านการตรวจสอบบัญชี จำนวนพนักงานที่ปฏิบัติงานใน สำนักงานสอบบัญชี

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายระดับสมรรถนะ ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ประกอบด้วย IES 2 ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค

IES 3 ทักษะทางวิชาชีพ และ IES 4 ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ และเพื่อ อธิบายคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

2. สถิติอนุมาน (สถิติเชิงอ้างอิง) Inferential Statistics

เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้สอบบัญชีอนุญาตที่มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จะใช้สถิติ Multiple Regression ในการอธิบายอิทธิพลของตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่สมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามหลักมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศทั้ง 3 ฉบับ ที่มีผล ต่อตัวแปรตาม ซึ่งได้แก่คุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์คุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย โดยภาพรวม มีระดับคุณภาพมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ด้านความถูกต้อง ความเที่ยงธรรม ความชัดเจน ความทันกาล ความสมบูรณ์ ความสร้างสรรค์ ความกะทัดรัด มีระดับคุณภาพมากที่สุดตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต IES 2 ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค IES 3 ทักษะทางวิชาชีพ และ IES 4 ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย สามารถสรุปการวิจัยได้ดังนี้

2.1 สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 2 ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค ด้านความรู้ทางบัญชีและการเงิน IES 3 ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะด้านปัญญา ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะด้านการจัดการบุคคลและการจัดการองค์กร IES 4 ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

2.2 สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 2 ด้านความรู้ทางองค์กรและธุรกิจ ด้านความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ IES 4 ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ ด้านการรักษาความลับ ด้านความรับผิดชอบ ไม่มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

อภิปรายผล

ผลการวิจัยคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์คุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยโดยภาพรวม มีระดับคุณภาพมากที่สุด

1.1 ความถูกต้อง พบว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูก

ต้อง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยสามารถนำเสนอรายงานการสอบบัญชีด้วยความถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรฐานการสอบบัญชี ตรวจสอบเนื้อหาของรายงานที่เกิดขึ้นจริงโดยไม่มีกำบังหรือบิดเบือนข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของณิชกานต์ รัชมีจาดุรงค์ (2563) กล่าวไว้ว่า ด้านความถูกต้องและครบถ้วน หมายถึง รายงานการสอบบัญชีที่มีความถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ซึ่งได้มาจากการปฏิบัติงานที่มีการรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีที่มีความน่าเชื่อถือ และสามารถตรวจสอบได้

1.2 ความเที่ยงธรรม พบว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยสามารถตรวจสอบกิจการที่รับตรวจสอบบัญชีโดยปราศจากความลำเอียงและมีความโปร่งใสในการสอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฟลอยไพลิน ดันติสกลและศิริลักษณ์ ศุทธชัย (2560) กล่าวไว้ว่า ความเที่ยงธรรม (Objectiveness) หมายถึง ความถูกต้องตามควร (Fair) ไม่ลำเอียงทั้งจากทัศนคติและการประเมินที่เป็นกลาง โดยพิจารณาจากความจริงและสถานการณ์รอบด้าน การสังเกตการณ์การสรุปและการเสนอแนะของผู้ตรวจสอบต้องได้มาจากการกระทำที่ปราศจากอคติลำเอียงโดยไม่มีผลประโยชน์ส่วนตัวหรือไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้อื่น

1.3 ความชัดเจน พบว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยส่วนใหญ่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ใช้ภาษาที่ชัดเจนในการสื่อสารทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจในส่วนสาระสำคัญของรายงานการสอบบัญชีได้เป็นอย่างดี และ มีการนำเสนอข้อมูลในรายงานการสอบบัญชีถูกต้อง ลำดับเป็นเหตุเป็นผลชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฟลอยไพลิน ดันติสกล และ ศิริลักษณ์ ศุทธชัย (2560) กล่าวไว้ว่า ความชัดเจน (Clearness) หมายถึง ความสามารถในการสื่อความหมายเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในรายงานการสอบบัญชี โดยแสดงลำดับความเป็นเหตุ เป็นผลชัดเจน

1.4 ความกะทัดรัด พบว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีการพิจารณาตัดทอนข้อความและคำฟุ่มเฟือยในการรายงานการสอบบัญชีแต่ยังคงไว้ซึ่งความต่อเนื่องของแนวคิด และสามารถนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง กระชับได้ใจความเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฟลอยไพลิน ดันติสกล และศิริลักษณ์ ศุทธชัย (2560) กล่าวไว้ว่า ความกะทัดรัด (Conciseness) การสื่อสารตรงประเด็นไม่อ้อมค้อม การตัดทอนข้อความและคำฟุ่มเฟือยที่ไม่จำเป็นยกไป โดยผู้ตรวจสอบยังคงรักษาความต่อเนื่องของแนวคิดที่รายงานไว้

1.5 ความสร้างสรรค์ พบว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยส่วนใหญ่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยให้มีการปรับปรุงในทางที่ดีขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของณิชกานต์ รัชมีจาดุรงค์ (2563) กล่าวไว้ว่า ความชัดเจน กะทัดรัด และสร้างสรรค์ หมายถึง รายงานการสอบบัญชีที่มีการใช้ภาษาที่ชัดเจนในการสื่อสาร กระชับได้ใจความ เพื่อให้ผู้ใช้

ข้อมูลเข้าใจได้ง่ายและป้องกันความเข้าใจผิดของผู้ใช้ข้อมูล และเป็นรายงานที่มีสร้างสรรค์ มีเนื้อหาที่เน้นการให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการอย่างสูงสุด

1.6 ความสมบูรณ์ พบว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยให้ความสำคัญในหลักฐานการสอบบัญชีอย่างเพียงพอ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และการนำเสนอรายงานและให้ข้อสรุปตลอดจนคำแนะนำกับกิจการที่รับตรวจไว้อย่างถูกต้องชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของณัฐธินิศา คล้ายแก้ว (2562) กล่าวไว้ว่า ความสมบูรณ์ หมายถึง การเสนอรายงานที่ครบถ้วนสมบูรณ์ไม่ขาดข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญ

1.7 ความทันกาล พบว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีการจัดทำรายงานการสอบบัญชีที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์และทันเวลา ยิ่งผู้ประกอบวิชาชีพเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของของณิกานต์ รัชมีจาตุรงค์ (2563) กล่าวไว้ว่า ความทันกาล หมายถึง รายงานการสอบบัญชีที่มีคุณภาพและสามารถนำเสนอต่อผู้ใช้ข้อมูลในเวลาเหมาะสม ทันเวลา สามารถใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ผลการศึกษาสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย สามารถสรุปการวิจัยได้ดังนี้

2.1 สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 2 ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค ด้านความรู้ทางบัญชีและการเงิน ที่ผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ส่วนใหญ่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยให้ความสำคัญเกี่ยวกับความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค ด้านความรู้ทางบัญชีและการเงิน ในระดับมากที่สุด ในเรื่องของการจัดทำงบการเงินซึ่งรวมถึงงบการเงินรวมตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติคม จินเจริญ (2560) พบว่า ความรู้ความสามารถมีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีมีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี และบริหารงานมีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

2.2 สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES2 ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค ด้านความรู้ทางองค์กรและธุรกิจ ไม่มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ส่วนใหญ่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยล้วนมีความรู้ทางองค์กรและธุรกิจ ลักษณะของสภาพแวดล้อมโลกที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ จึงทำให้มีความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค ด้านความรู้ทางองค์กรและธุรกิจ ไม่มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของณิกานต์ รัชมีจาตุรงค์ (2563) พบว่า ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ ไม่มีผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงิน

2.3 สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 2

ความสามารถเชิงเทคนิค ด้านความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศไม่มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าส่วนใหญ่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยนั้นล้วนมีความรู้ความเข้าใจความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงทำให้ความสามารถเชิงเทคนิค ด้านความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของฉีกานต์ รัตมีจาตุรงค์ (2563) พบว่า ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ ไม่มีผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

2.4 สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 3 ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะด้านปัญญาที่ผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะด้านปัญญาในระดับมากที่สุด ในเรื่องการประยุกต์ใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพและการประเมินทางเลือก เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผลบน พื้นฐานของข้อเท็จจริง สอดคล้องงานวิจัยของณัฐธิดา จินมอญ (2559) ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นมืออาชีพของผู้สอบบัญชีอยู่ในระดับมาก ส่งผลให้มีความสัมพันธ์และผลกระทบในทางเดียวกันกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

2.5 สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 3 ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารที่ผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารในระดับมากที่สุด ในเรื่องมีความสามารถในการสื่อสารอย่างชัดเจนและกระชับเพื่อนำเสนอรายงานในสถานการณ์ ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธิดา จินมอญ (2559) พบว่าความสัมพันธ์ของความเป็นมืออาชีพกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ความเป็นมืออาชีวด้านการเรียนรู้อย่างชาญฉลาด ด้านเทคนิคและการปฏิบัติหน้าที่ด้าน ความสัมพันธ์การติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

2.6 สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 3 ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะด้านการจัดการบุคคลและการจัดการองค์กรที่ผลต่อ คุณภาพในการ สอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะด้านการจัดการบุคคลและ การจัดการองค์กร ในระดับมากที่สุด ในเรื่อง การมีทักษะในการกำหนดมาตรฐานส่วนบุคคลระดับ ระดับสูงในการปฏิบัติงาน และในเรื่องการมีทักษะในการนำเครื่องมือและเทคโนโลยี สารสนเทศที่เหมาะสมใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพในการตัดสินใจที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของณัฐธิดา คล้ายแก้ว (2562) พบว่าผู้สอบบัญชีสามารถที่จะเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดในการบริหารงานตรวจสอบให้เสร็จตามกำหนดเวลาโดยให้ความสำคัญกับ

ทักษะทางวิชาชีพ ในระดับมาก โดยผู้สอบบัญชีสามารถเจรจาร่วมกันเป็นที่มาของการตัดสินใจในการเลือกใช้ข้อมูลในการตรวจสอบบัญชีจึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการตรวจสอบบัญชีที่มีความถูกต้อง

2.7 สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 4 ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ ด้านความซื่อสัตย์สุจริตที่ผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยให้ความสำคัญเกี่ยวกับ สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 4 ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ในระดับมากที่สุด ในเรื่องการปฏิบัติงานอย่างอิสระตรงไปตรงมาไม่คดโกงและไม่หลอกลวง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐธัญญา คล้ายแก้ว (2562) ผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญค่านิยม ทัศนคติ ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด นั้นแสดงว่าผู้สอบบัญชีมีความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้มีความสัมพันธ์และผลกระทบในทางเดียวกันกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

2.8 สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 4 ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ ด้านการรักษาความลับไม่มีผลต่อคุณภาพในการ สอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ส่วนใหญ่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยล้วนมีการรักษาความลับไม่เปิดเผยข้อมูลทางธุรกิจเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน จึงทำให้สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต IES 4 ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ ด้านการรักษาความลับไม่มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชกานต์ รัศมีจาตุรงค์ (2563) ผลการศึกษาเรื่องจรรยาบรรณทางวิชาชีพด้านการรักษาความลับ ไม่มีผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

2.9 สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 4 ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ ด้านความรับผิดชอบไม่มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ส่วนใหญ่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยล้วนมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จึงทำให้สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต IES 4 ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ ด้านความรับผิดชอบไม่มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของณิชกานต์ รัศมีจาตุรงค์ (2563) ผลการศึกษาจรรยาบรรณวิชาชีพด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่และด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ไม่มีผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะในการวิจัย เพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการสร้างแผนการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ดังนี้

1. ด้านความถูกต้อง ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการสอบบัญชีด้านความ

ถูกต้องให้มาก โดยการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีด้วยความถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรฐานการสอบบัญชี ตรวจสอบเนื้อหาของรายงานที่เกิดขึ้นจริงในระหว่างการตรวจสอบโดยไม่มีการบิดเบือนข้อมูล มีความโปร่งใสของรายการข้อมูลต่างๆที่ นำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความจริงทุกประการ สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ใช้งบการเงิน

2. ด้านความเที่ยงธรรม ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรมให้มาก โดยสามารถตรวจสอบกิจการที่รับตรวจสอบบัญชีโดยปราศจากความลำเอียงและมีความโปร่งใสในการตรวจสอบ

3. ด้านความชัดเจน ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจนให้มาก โดยใช้ภาษาที่ชัดเจนในการสื่อสารทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจในส่วนสาระสำคัญของรายงานการสอบบัญชีได้เป็นอย่างดี และ มีการนำเสนอข้อมูลในรายงานการสอบบัญชีถูกต้อง ลำดับเป็นเหตุเป็นผลชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของทุกฝ่าย

4. ด้านความกะทัดรัด ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดให้มาก โดยการตัดทอนข้อความและคำฟุ่มเฟือยในการรายงานการสอบบัญชีแต่ยังคงไว้ซึ่งความต่อเนื่องของแนวคิด และสามารถนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง กระชับได้ใจความเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย

5. ด้านความสร้างสรรค์ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ให้มาก โดยการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยให้มีการปรับปรุงในทางที่ดีขึ้นเสมอ

6. ด้านความสมบูรณ์ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ให้มาก โดยให้ความสำคัญในหลักฐานการสอบบัญชีอย่างเพียงพอเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ นำเสนอรายงานและให้ข้อสรุปตลอดจนคำแนะนำกับกิจการที่รับตรวจไว้อย่างถูกต้องชัดเจน

7. ด้านความทันกาล ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาลให้มาก โดยการจัดทำรายงานการสอบบัญชีที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์และทันเวลา

สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

1. สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามมาตรฐานการศึกษาาระหว่างประเทศ IES 2 ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค ด้านความรู้ทางบัญชีและการเงิน มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ดังนั้นในเรื่องของการจัดทำงบการเงินซึ่งรวมถึงงบการเงินรวมตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ หรือมาตรฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่สภาวิชาชีพกำหนดขึ้นให้ผู้สอบบัญชีเก็บชั่วโมงอบรมต่อปี 40 ชั่วโมงต่อปี เป็นการส่งเสริมให้ผู้สอบบัญชีได้รับความรู้ใหม่ๆและทันเหตุการณ์เกี่ยวกับมาตรฐานทางบัญชีและระบบเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ทำให้ผู้สอบบัญชีเพิ่มระดับความสามารถในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การตรวจสอบรายงานทางการเงินอย่างมีคุณภาพ การนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่มีความชัดเจน โดยไม่ปกปิดหรือบิดเบือนความจริงอันเป็นสาระสำคัญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์มีความน่าเชื่อถือ และมีประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ใช้งบการเงิน

2. สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามมาตราฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 3 ทักษะทางวิชาชีพ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะด้านปัญญา ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะด้านการจัดการบุคคลและการจัดการองค์กร มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในเรื่องการประยุกต์ใช้ดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพและการประเมินทางเลือก เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผลบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง การสื่อสารอย่างชัดเจนและกระชับ มีทักษะในการกำหนดมาตรฐานส่วนบุคคลระดับสูงในการปฏิบัติงานและ ติดตามผลงานของตนเอง การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายตามแนวปฏิบัติที่ระบุไว้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้สอบบัญชีต้องเรียนรู้สภาพธุรกิจที่ตนเองตรวจสอบเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการสอบบัญชี ส่งผลให้การนำเสนอรายงานที่มีคุณภาพ มีข้อมูลที่สร้างสรรค์ตรงประเด็น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการตัดสินใจที่ดีขึ้น

3. สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามมาตราฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 4 ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีผลต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย การปฏิบัติงานอย่างอิสระตรงไปตรงมาไม่คดโกง จึงส่งผลในการตรวจสอบทำให้รายงานทางการเงินมีความโปร่งใสและมีความน่าเชื่อถือ และผู้บริหารสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรปัจจัยอื่นๆเพิ่มเติม ที่อาจจะส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย เช่น ข้อกำหนดด้านประสบการณ์การทำงานจริง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานสอบบัญชี และการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการตรวจสอบบัญชี เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาประชากรกลุ่มอื่นๆเพื่อนำผลงานวิจัยที่ได้มาทำการเปรียบเทียบว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เช่น ผู้สอบบัญชีภาษีอากร ผู้บริหาร นักธุรกิจ หรืออาจเป็นผู้สอบบัญชีในต่างประเทศ เพื่อให้ได้มุมมองอื่นๆจากกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างออกไป
3. ควรใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบอื่นควบคู่ไปกับการใช้แบบสอบถาม เช่น การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดที่ตรงประเด็นและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กิตติคม จินเจริญ.(2560).อิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีและ ความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีของสอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย.วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยศรีปทุม

- ณัฐธิดา คล้ายแก้ว.(2562).ผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงส่งผล
ต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย.วิทยานิพนธ์บัญชี
มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ณัฐธิดา จินมอญ.(2559).ความเป็นมืออาชีพกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
ในประเทศไทย.วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ราย
- ณิกานต์ รัตมีจิตรงค์. (2563).การศึกษาคุณภาพการสอบบัญชีของบุคลากรสำนักงานตรวจเงิน
แผ่นดิน.การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นวพร ชูเปี้ยเต็ง. (2559). ปัจจัยเชิงสาเหตุของทักษะและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานที่มีต่อ
คุณภาพของรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย.
วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม- ธันวาคม 2559)
- นาถพล ลอยลิบ.(2561).ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณและความรับผิดชอบในวิชาชีพกับ
คุณภาพงานสอบบัญชีตามเกณฑ์สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน.สารนิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- พลอยไพลิน ดันดีสกล และ ศิริลักษณ์ ศุทธชัย.(2560).การศึกษาคุณภาพการสอบบัญชีของสำนัก
งานสอบบัญชีระหว่างประเทศ (Big 4) และในประเทศ (Non-Big 4) ของผู้บริการสอบบัญชีใน
ประเทศไทย .การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ระดับชาติและนานาชาติ 2560
- ลัดดาวลัย ยอดบัว.(2560).ความเป็นมืออาชีพของผู้สอบบัญชีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของสำนัก
งานสอบบัญชี.วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- วณิชมา ผาอำนาจ.(2562).ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในเขต
กรุงเทพมหานคร.การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์.(2565) ตรวจสอบสถานะผู้สอบบัญชี สืบค้นเมื่อ วันที่ 16
กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565 จาก https://eservice.tfac.or.th/check_cpa
- สุมินทร เบ้าธรรม และดวงฤดี อุ๋.(2559) .จรรยาบรรณวิชาชีพ : มุมมองของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
และผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย.วารสารการบัญชีและการจัดการมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2559)
- สุรียพร เพขุนทด.(2563). แรงจูงใจที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตใน
สถานการณ์ที่เกิดโรคระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19).การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ
บัณฑิต,มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- อภิชา เปี้ยทอง.(2562).การตัดสินใจในการทดสอบความรู้ข้อขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชี
รับอนุญาต (CPA ของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.การค้นคว้าอิสระ
บริหารธุรกิจบัณฑิต,มหาวิทยาลัยรามคำแหง